

Віртуальныя праваднікі, краязнаўцы даследчыкі і захавальнікі каштоўнасцяў

19.09.2022 17:42

Культура

Стагадовы юбілей Нацыянальнай бібліятэка правяла за круглымі сталамі, дыялогамі, прафесійнымі размовамі. У яе дзень нараджэння прайшоў IX Міжнародны кангрэс «Бібліятэка як феномен культуры», які сабраў больш за чатыры сотні дэлегатаў з сямі краін свету.

На адкрыцці маштабнага форуму намеснік міністра культуры Сяргей Саракач адзначыў, што ў фондах бібліятэк (а сёння гэта 7 тысяч публічных і спецыяльных бібліятэк з агульным аб'ёмам фондаў больш за 180 мільёнаў экзэмпляраў) знаходзіцца багатая інтэлектуальная спадчына, важны складнік духоўнай і матэрыяльнай спадчыны нацыі. Сучасныя бібліятэчныя інфармацыйныя тэхналогіі забяспечваюць не толькі высокі ўзровень абслугоўвання насельніцтва, але і ў значнай меры садзейнічаюць развіццю і павышэнню інтэлектуальнага патэнцыялу дзяржавы.

А галоўны вучоны сакратар Нацыянальнай акадэміі навук Васіль Гурскі заўважыў, што Нацыянальная бібліятэка сёння працуе ў звязцы з Акадэміяй навук: калі вучоныя генеруюць веды, бібліятэкары іх захоўваюць і распаўсюджваюць.

Змена падыходаў

Тэма кангрэса сёлета выбрана надзвычай актуальная: «Лічбавая трансфармацыя бібліятэк». Бібліятэчным супрацоўнікам даводзіцца хутка перастроівацца ў свеце, які прырастае новымі крыніцамі інфармацыі ў геаметрычнай прагрэсіі. Падчас кангрэса не раз прагучала думка, што адсутнасць у анлайне адзначае поўную адсутнасць на рынку. Гэта правіла распаўсюджваецца і на бібліятэкі. Праўда, сёння многія ўстановы навучыліся выкарыстоўваць яго на сваю карысць. Электронныя рэсурсы адкрылі доступ да новай аўдыторыі. Дзякуючы віртуальным рэсурсам, колькасць людзей, якія больш часу праводзяць за вывучэннем навуковай, прафесійнай, краязнаўчай, мастацкай літаратуры, няхай і праз экраны гаджэтаў, імкліва расце. Аднавядна растуць і аб'ёмы інфармацыі, якую спажываюць сучасныя чытачы. І тут важна не забывацца, што лічбавыя сэрвісы фарміруюць новыя звычкі і новую культуру. Роля бібліятэк значна вырастае. Присутнасць іх у віртуальнай прасторы надзвычай важная – менавіта яны фарміруюць густ, паказваюць праўдзівыя крыніцы, спрыяюць захаванню нацыянальнай і сусветнай культуры, паказваюць, як арыентавацца ва паскораных патоках інфармацыі.

Сучасныя тэхналогіі хутка перакроіваюць жыццё бібліятэк. Здавалася, аўтаматызацыя многіх працэсаў па абслугоўванні чытачоў стала пагрозай, і прафесія бібліятэкара можа знікнуць. Сасамрэч без такіх спецыялістаў у сучасным свеце не абыйсціся. Яны з'яўляюцца праваднікамі ў кніжны свет, здольны адкрываць чытачу крыніцы, пра існаванне якіх той мог не ведаць; дзякуючы алічбоўцы робяць магчымым доступ да рарытэтаў. Але важна не забывацца і пра сацыякультурную дзейнасць бібліятэк. Так, сёння цяжка пералічыць колькасць наведвальнікаў бібліятэкі, якія ідуць на разнастайныя мерапрыемствы, якія ладзіць кніжніца. Гэта выстаўкі, круглыя сталы, лекцыі, прэзентацыі, сустрэчы з аўтарамі кніг, краязнаўцамі, мастакамі, вучонымі, майстар-класы ад рамеснікаў, кансультацыі юрыстаў і г. д.

Прадстаўнікі старэйшага пакалення могуць згадаць, як у старым будынку галоўнай бібліятэкі, якую помняць як «Ленінку», не абслугоўваліся нават студэнты першых курсаў. Сёння «Нацыяналка» пачынае рыхтаваць для сябе чытачоў з самага юнага ўзросту. Часта ў яе будынку можна сустрэць семі з маленькімі дзеткамі, дзіцячыя экскурсійныя групы з усяй Беларусі. Бібліятэка стала выдатным адукацыйным і культурным рэсурсам для школьнікаў і студэнтаў. Тут удзяляецца вялікая ўвага патрыятычнаму выхаванню, праводзіцца мноства мерапрыемстваў, прысвечаных Году гістарычнай памяці, сярод якіх адукацыйныя лекцыі, канферэнцыі, конкурсы. У галоўнай бібліятэцы краіны ладзяцца вучэбна-пазнавальныя заняткі «Славутыя імёны Бацькаўшчыны», якія не проста даюць магчымасць дзецям і падлеткам замацаваць веды, атрыманыя ў межах школьнай праграмы, але і адкрываюць новыя факты і магчымасці – юныя чытачы даведваюцца пра фонды бібліятэкі, якімі ў далейшым могуць скарыстацца ў сваёй даследчыцкай працы. Гасцям дэманструюцца мультымедыяныя прэзентацыі пра жыццё і творчасць пэўнага дзеяча культуры. Да таго ж дзеці ўдзельнічаюць у тэматычных віктарынах, разгадваюць красворды і збіраюць пазлы. Ужо распрацаваны заняткі, прысвечаныя Рагнедзе, Ефрасінні Полацкай, Франціску Скарыну, Янку Купалу, Янку Коласу, Уладзіміру Караткевічу, Максіму Багдановічу, Кандрату Крапіве, Янку Маўру, Марку Шагалу і іншым. Папулярнасцю карыстаецца экскурсія «Помнім боль і страты твае, Беларусь...», якая знаёміць з жыццёвым і творчым шляхам пісьменнікаў – удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны: Васіля Быкава, Аркадзя Куляшова, Пімена Панчанкі, Максіма Танка.

Асяродак культуры

Нацыянальная бібліятэка стала месцам, дзе акумуляюцца звесткі пра творчыя і культурныя праекты ўсіх бібліятэк краіны.

Падчас кангрэса ўрачыста былі ўзнагароджаны пераможцы XXX Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры», у якім сёлета прыняло ўдзел каля чатырох дзесяткаў публічных бібліятэк краіны: ад цэнтральных да гарпасялковых і сельскіх. Найлепшыя ўстановы адзначаны ў чатырох намінацыях: «За пошукавую і даследчую дзейнасць», «За значны ўнёсак у выхавальную працу з падрастаючым пакаленнем», «За падтрымку і развіццё чытання», «За навацы ў галіне бібліятэчнай справы».

Сёння бібліятэкары – асобы, якіх на раёнах чытачы ведаюць у твар і за чымі віртуальнымі праектамі сочаць у інтэрнэце. Так, бібліятэкары Гомеля праз інтэрнэт раяць кнігі для чытання, ладзяць праекты «А вы ведаеце, што?» і «Усё пра ўсё». Юныя чытачы падчас школьных канікул у YouTube слухаюць «Алесіны казкі» хітры ход бібліятэкараў: дзяўчыны з далёкай у нацыянальным касцюме знаёміць з народнымі і аўтарскімі казкамі. Відэаролікі рыхтуе для чытачоў і Барысаўская раённая бібліятэка – праект «Казкі на канапе», а ў Ганцавічах чытачы далучаюцца да літаратурных чэленджаў, якія папулярныя ў творчасць землякоў.

Бібліятэкары сёння – адны з галоўных краязнаўцаў на раёне. Праект Лескаўскай сельскай бібліятэкі «Скарбы з бабулінай скрыні» адзначаны журы рэспубліканскага конкурсу. Сёння гэта ўстанова нагадвае цэнтр рамёстваў: тут дзецкі шчыруюць з саломкай, вышываюць, робяць тэкстыльных лялек. У адрозненне ад падобных гуртоўцаў, у межах праекта дзецкі не толькі набываюць не толькі практычныя навыкі, але і даведваюцца пра гісторыю, рэжыява.

Рэчыцкая сельская бібліятэка можа пахваліцца маштабным праектам «Спадчына ад продкаў». Яна збірае краязнаўчую інфармацыю і дзеліцца ёй з чытачамі праз выдадзеныя зборнікі, альбомы, брашуры, разам з цэнтральнай раённай бібліятэкай горада Чэрыкава стварае электронную краязнаўчую базу. Ёй падрыхтаваны альбом, прысвечаны слаўным землякам, летапіс «3 гісторыі Вохарскага манастыра». Створаны і зборнік народнай песень, сабраны аўтэнтычны фальклор. Асобны альбом прысвечаны мясцовым майстрам, рамеснікам. У бібліятэцы дзейнічае этнаграфічны куток, арыялім дзейнічае клуб юных фалькларыстаў, тут ладзяцца вячоркі і этнаграфічныя заняткі.

Шарашэўская горпасялковая бібліятэка, якая прадстаўляе Пружанскую цэнтралізаваную бібліятэчную сістэму Брэсцкай вобласці, прадставіла на конкурс краязнаўчы календар, распаўяла пра пешаходную экскурсію па гарадскім пасёлку.

Іўеўская раённая бібліятэка вяртае забытыя імёны. Адна з такіх прызабытых асоб, звязаных з гэтым краем, – святар, пісьменнік, асветнік Ідэльфонс Бобіч, у свой час вядомы пад псеўданімам Пётр Просты. Ён напісаў 214 твораў, і дзякуючы намаганям бібліятэкі сёння некаторыя з іх становяцца вядомымі чытачам. Пры Дубровенскай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэме працуе краязнаўчы клуб «Пошукавік», які вяртае імёны воінаў, што загінулі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

І гэта далёка не ўсе праекты, якімі беларускія бібліятэкары робяць уклад у агульную справу патрыятычнага выхавання.

Ганна ПЯТРОВА

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА

Навіны Пап

10:14 Па патрабаванні пракуратуры лівійскай паліцыі ў сфэры міжнароднага права жывёлагадоўлі ў Краіне

10:00 Двое мінчан за разбойны напад на даўніны

09:41 Лукашэнка аб'явіў большую ролю мінска ва ўмовах гібрыднага Захаду супраць Беларусі

09:22 У Іванаўскім раёне

УСЕ НАВІНЫ